

סוף זמן קר"ש

עש"ק וארא

9:05

עש"ק בא 9:04

מאן דלא קרי קר"ש בעגותיה
בנדיו הוא כל ההוא יומא
(זוה"ק בלק פ"ד)

י"ל ע"י: התאחדות אברכים דקה"ל ימב לב דסאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

ב"ה

שיעור השבוע

חבורת יסודי התורה

פרישת וארא

מו"ק יומא לו: עד לט:

פרישת בא

מו"ק יומא מ: עד נב:

בריש מסי יומא גוא רואים כמה שמירה
היה צריך הכריז שלא יאמר לידו סומא, אף
בחינוי ממוקם המוקדש ביותר, וימאריך
כמה שמירה צריכים בשעה שיוצאים
ממוקם הסטאים, וזה א"א רק בחד התורה
מדידי רבני שליט"א פסוקי מסי מכות

כ"ט טבת תש"ע

וארא

שנה י"ב גיליון ט"ו (תצ"ו)

מעייני השבוע

זמן המשכת המכות במצרים

בפסוק אחר מכת דם (ו', כ"ה) וימלא מימי שבעת ימים אחרי הכות ה' את היאור, וברשי, וימלא מינין שבעת ימים שלא שב היאור לקדמותו, שהיתה המכה משמשת רביעי חודש, ושלושה חלקים היה מעיד ומתרה בהם. ומקורו הוא מלשון המדרש רבה (ט', ע"ב) ד' יהודה ור' נחמיה, אחד מהם אומר כ"ד ימים היה מתרה בהם עד שלא בא המכה, וז' ימים המכה משמשת בהן, ואחד אומר ז' ימים מתרה בהם, וכ"ד ימים היתה המכה משמשת בהם. על דעתיה דהאיק דאמר כ"ד ימים היה מתרה בהם, כתיב וימלא שבעת ימים, והיינו להאכה, ועל דעתיה דמד' ז' ימים היה מתרה בהם, כתיב וימלא שבעת ימים אחרי הכות וגו', שהיה מתרה בהן על מכה אחרת, [פ'] בחידושי הר"ש דהפסוק קאי על מכת צפרדע, ור"ל דההתראה נתמשכה ז' ימים, ומתי היה ההתראה, אחרי הכות וכו', פ' אחרי שמוש מכת היאור שהיה כ"ד ימים, והיינו אחר שתזרז לקדמותו.]

ובנינו סעדיה גאון כתב בפירושו הארוך וכן הם הדברים במדרש הגדול, דכל מכה ומכה שותיה הקב"ה על המצרים במצרים היה שוהה ל' ימים, וז' ימים בין כל מכה ומכה. כיצד, ז' ימים התרה בהן, וכ"ג ימים היתה המכה עושה בהן, וז' ימים היה בין מכה למכה בהתראה. ובדעת זקנים ומבטלי תוספות כתב רמז לדבר, שלח אותות ומופתים בתוככי מצרים תחלים (קל"ה, ט), היה יכול לכתוב בתוך, מאי בתוככי, לומר לך כ"י עולה ל', ואיך בתוככי ירושלים הלילה מאי דריש ביה, י"ל רמז לכסא שלמה המלך שהיה ב"ל מעלות, כנגד שהמלכות נקנית ב"ל מעלות, והיינו דכתיב שיר המעלות בכלום, כי אם בחד דכתיב שיר למעלות, לומר שהיה בו ל' מעלות. אף קשה דלפירושו משמע שלא היתה המכה עם ההתראה אלא כ"ח ימים והוא ד' שביעות, וי"ל דממתין אחר המכה עד ר"ח להתחיל האחרת. ובשערי אהרן כתב ג"ל כוונת התוס' שהיה מתחיל מריח להתרות כ"א יום, ואחרי זה היה מבא ז' ימים, ומכ"ח עד ר"ח היה ממתין, כלומר אינו מכה ואינו מתרה. אמנם לא יתכן לומר להפך, שהיה מכה ז' ימים, וכ"א יום מתרה, ומכ"ח עד ר"ח היה מפסיק בהתראה, דהלא בעינן ההתראה סמוך למכה, וכן משמע מלשונם שכתבו שהיה ממתין אחר המכה.

וכתב ביפה תואר ומ"ש כ"ד יום, פ' שביים הכ"ד חדלה ההתראה, וזו החלה המכה. וכן האומר ז' ימים היו ימי התראה, וכ"ד ימי המכה, פ' כי ביום השביעי החלה המכה.

וכתב בשערי אהרן דרשי הכריעי כפשוטו של מקרא, ולכן פ' שהיתה המכה משמשת רביעי חודש, ו' חלקים היה מעיד ומתרה בהם. וברבינו בחיי כתב דגילה הכתוב במכת הדם שהיא ראשונה, וה' לכל השאר שעמדה כל אחת ואחת ז' ימים וימי ברותה כ"א יום, הרי חודש ימים בין עמידת המכה והרוחה.

וכתב באור החיים הק' דידה ארץ מדינת, וצריך ביאור אי היתה בזמן הסרת המכה או קודם הזמן. והנה במכת צפרדע אחר שבקש פרעה משה שיסיר הצפרדעים כתיב (ח', ה) ויאמר משה לפרעה, התפאר עלי, למתי אתו יתן לך ולעבדך ולעמך להכרית הצפרדעים ממך ומבתוך רך ביאור תשארנה. וברשי למתי אתו יתן לך. את אשר אתו יתן לך היום על הכרת הצפרדעים, למתי תרצה שיכרתו, ותראה אם אשלים דברי למועד שתקבע לי. ובפסוק ו' השיב פרעה, ויאמר למחר, ויאמר דברך, למען תדע כי אין כה' אליהו. וברשי ויאמר למחר. התפלל היום שיכרתו למחר.

הופלתי ביום ההוא את ארץ גושן אשר עמי עומד עליה לבלתי היות שם ערוב. ודקדק הרשב"ם מדרש נשתנה מכת ערוב שהפלה ה' את ארץ גושן לבל יכנס שם הערוב, מה שאין כן בשאר המכות, אשר אף על פי שלא שלטו בישראל, מכל מקום לא מצינו שהפלה ה' את ארץ גושן לבל יתראה שם המכה כלל.

וי"ל על פי מה שזכרנו בס' תענית: עוד גזרו תענית על שאכלו זאבים שני תינוקות בעבר הירדן, רבי יוסי אומר לא על שאכלו, אלא על שנארו. הרי לך שראיית חיות טורפות בלבד, סכנה הוא לתינוקות מחמת הפחד שמטילים עליהם. ומעתה בשאר כל המכות אף שלא שלטו בישראל, מכל מקום יכולה היתה המכה להתראות בארץ גושן מבלי שתזיק לשום בר ישראל, אבל במכת ערוב, הוכרח להבדיל את ארץ גושן לבלתי היות שם ערוב כלל, כי אף שלא יזיקום בפועל, הרי עצם היותם בארץ גושן סכנה היא, וביקש הקב"ה להצילם מפחד זה.

ברך משה

עבודת ה' בכל האופנים

או יאמר והפלה ד' בין מקנה מצרים כו' ולא ימות מכל לבני ישראל דבר. ידוע דברי הוזהר הקדוש אשר עיקר העבדות הוא בין בטיבו ובין בעאקו, שלא יהא שום דבר מבלבל אותו מהעבדות, הן על ידי הטובות והעשירות שגשפע עליו לא יהא יושמן שירון ויבעט, והן החלילה לא יהא עניות מעבירה על דעת קונו רק בין כך ובין כך להחזיק בעבודתו, ואז הוא מהשרידים אשר ד' קורא.

וזהו הפלה ד', היינו הוא הנקרא מופרש לך, מי שעובד אותו בין מקנה מצרים ובין מקנה ישראל, היינו בין אשר כל קנינו ועסקיו הם במיצר גדול, ובין אשר קניניו ועסקיו הם בשירות, והוא לשון ישראל, כי שרית עם אלהים ועם אנשים, בכל האופנים אין לו דבר שיבטל אותו מהעבודה המוטלת על דעת ישראל. וזהו ולא ימות מכל לבני ישראל דבר, שאין דבר שפניו לבטל אותו מבלבל במה ששייך וצריך לעבודת ישראל. אותו האיש אשר דרכו בקדש בהנהגה כו', הוא הנקרא מופרש לך' לבד בכל הענינים.

אמר נעים

תפלות ישראל לא ישוב ריקם

ואזכור את בריתי, ולי'ד למה אמר בלשון עתיד, וי"ל עפ"ימ"ש בספ"ק על הקושיא המפורסמת. הלא הרבה צדיקים אמתיים התפללו על הגאולה, והורידו כנחל דמעות ולא נתקבלה תפילותיהם שלא ה' עדיין זמנה, ולא יעלה על הדעת שיהיו כל תפילותיהם לריק ח"ו ונאבדו מבלי זכר למו, אבל באמת כל התפלות הנה עומדים לפני הש"ת, וכשיבוא זמן הגאולה יתגלו לעין כל וירא עין ארץ שמייעין אל הגאולה, וכן במצרים כל אותן השנים שנמשך השעבוד, התפללו ישראל הרבה תפלות ועצקות ולא הועילה לשעתו, ע"כ אמר הקב"ה, אל תחשוב שלא שמעתי כל אותן התפלות, אלא וגם אני שמעתי מוכבר את נאקת בני וראיתי שברון לבם, אלא שלא הגיע עדיין הזמן, וכשיבוא הזמן לצאת מן הגלות, יתברר שכל התפלות לא היו לריק ולבטלה. ח"פ הפסוק וגם אני שמעתי את נאקת בני, ר"ל שמעתי כבר כל אותן השנים, ואזכור את בריתי בשעה שאזכור את בריתי וגאגלים כל השעבוד והגלות, וי תברר ויתגלה להם תכליתו, וע"כ אמר בלשון עתיד ע"ש שלא בא לידי התגלות עדיין, ורק אחר הגאולה יודע תועלתם.

דברי יואל

ע"י הנס הבין ואתה ועבדך ידעתי כי טרם תיראון מפני ה' אלהים. והפשתה והשערה נכתה וגו' והכסמת לא נכו כי אפלות הנה. וקשה מי גילה למשה שפרעה ועבדיו טרם ייראו מד' אלא יעמדו במדרן. עוד יש לדקדק, למה מפסיק הכתוב לטפר מעם פרעה את העיר וגו', היה לו לגמור מקודם לטפר שאחר שאמר משה ידעתי כי טרם תיראון מד', יצא מן העיר והתפלל, ואח"כ יספר הכתוב שאחר שנפסק הברד ראו שהחטה והכוסמת נשארו ולא נכו.

ונראה דהנה מביא רש"י בשם מדרש תנחומא, כי אפילות הנה, פלאי פלאות נעשו להם שלא לקו. וכשראה משה שנעשה נס זה, ואין הקב"ה עושה נסים לחנם, מזה הבין שיהיה עוד מכה, ולכן הוצרך שישאר מהברד תבואה כדי שהמכה שלאחריה תהא לה על מה לחול. וזה שאמר, ידעתי כי טרם תיראון מפני ד' אליקים, ומנין ידעתי, כי החטה והכוסמת לא נכו, כי נעשה להם פלאות, ומנס זה אני מבין שעדיין עומדים אתם בקלקולכם, וכשראתו הרווחה לא תיראון והש"ת יביא עליכם עוד מכה להתבואה, היא מכת הארבה.

ערכי נחל

שקולה כנגד כל המכות

כי בפעם הזאת אני שלח את כל מגפתי אל לכן. פרש"י למדנו מכאן שמכת בכורות שקולה כנגד כל המכות. ותמוה, דמה ענין מכת בכורות לכאן, והלא כאן איריין בהתרת מכת ברד. ונראה דהנה איתא ברש"י בפרשת שמות על הפסוק הנה אנכי הורג את בניך בכורך, דאף שמכות בכורות באה באחרונה, פתח בה להפחידו תחלה בזה מפני שהיא קשה מכולם. והנה כאן קורא הכתוב למכת ברד שהיא י"ל מגפותי, הרי ששקולה מכת ברד ככל מכות האחרות. וקשה דאיך היה לו למשה להפחידו אז את פרעה במכה זו שבאה קודם למכת בכורות, דהא אף מכה זו שקולה ככל המגפות. אלא ע"כ גדולה מכת בכורות יותר מכל המכות יחידו, אף ממכת ברד, משא"כ מכת ברד אף שקולה נגד שמונת מכות האחרות, אינם שקולה כנגד מכת בכורות, ולכן לא הפחידו בזה אלא במכת בכורות הקשה מכולם.

וזה שכתב רש"י, דמכתיו כאן כל מגפותי וקאי על מכת ברד, ואעפ"כ לא התרה משה לפרעה תחלה במכה זו, שמע מינה שמכת בכורות שקולה כנגד כל המכות יחד ואף כנגד מכת ברד, ולכן התרהו במכת בכורות.

תוכת התורה

והי' ויחזק את אב

וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב. פרש"י וארא, אל האבות. וכבר דשו רבים להבין מה הוסיף רש"י באומרו אל האבות, וי"ל הכוונה, דהנה ישנם אנשים שכל קדושים שסומכין על זכות אבותיהם שהיו צדיקים וקדושים עליונים, ועי"ז מתרשלים בעבודתם הם ונביניהם ובני בניהם, בארנם שיש להם יתד לתלות עליו, והיינו יחס אבותיהם הקדושים. אמנם מי שיש לו מה בקדקדו יבין כי העיקר הוא ייחוס עצמו להתקדש ולטהר עצמו בשלימות, ואז זכות אבותיו מסייעתו, כידוע, ועל זה כוון רש"י באמרו וארא, אל האבות, כלו' שיצחק אבינו לא טמך עצמו בעבודתו על זכות אברהם אבינו, וגם יעקב אבינו לא התספק עצמו במה שיש לו זכות אביו חקיניו, רק כל אחד מהם השתדל בעבודת ד' להיות בעצמו בחיובת אב, ואעפ"כ שהיו בנים לאראלים ותרשישים, עכ"ז זכו להיות יאבות', וזכותו זה נראה אליהם ד'. וזהו וארא אל האבות.

הדריק רבי מאיר מפרימסלאן י"ע

בעיני ראיתי ממורי ורבותי שכבר נתבקשו בישיבה של מעלה ומנוחתם כבוד בעולם העליון בצרורה דחיי דלעילא, ובפרט מאזוני מורי ורבי הקדוש איש אלהים נורא מהר"ר משולם זושא זצ"ל, אשר כמה פעמים בעלותו להתדבק בהבורא ברוך הוא וברוך שמו, היה מפשיט עצמו לגמרי מן העולם הזה, עד היותו קרוב ממש להתבטל במציאות, עד שהוכרח לדור נדרים ונדבות שיתקיים נפשו בו. (באר משה חיי שרה)

כמו שהיה הרב הקדוש איש אלקים המנוח מוריני הרב משולם זושא זכר צדיק וקדוש לברכה, שהיה אומר בבוקר תיכף בקומו ממטתו, צפרא טבא על כל ישראל וברכות ותפילות בעד, וזהו תתנו לה' תרומה לדורותיכם, דהיינו בעד כל הדורות ישראל, שירימו וינשאו עד למעלה אמן. (מאור ושמש שלח)

כתב בסדר הדורות החדש, הרה"ק מוריני זושא ז"ל האריך ימים מאוד והיה חי עוד ט"ו שנים אחרי פטירת אחיו הקדוש הנורא, מוריני אלימלך, וסיפר הרב מוריני גבריאל מצאק ז"ל, כי אחרי פטירת רבו הקדוש מליזענסק כאשר התאבל על רבו הקדוש, ומאז דאג את מי יבחר לו למורה רב, ויאמר עוד אל אברך אחד לכו ונלכה אל הרה"ק מוריני זושא, ונראה את התנהגותו, אולי הוא יהיה לנו במקום רבינו הקדוש, וילכו יחדיו הלוך ונסוע לעיר האניפאלי, מקום אשר היה הרב הנ"ל שוכן.

ויהי בדרך ויבואו בלילה במלון אחד אשר לא היה שם שום ישראל רק נכרים. אמנם מרוב יגיעם ועמלם מטורח הדרך, קבלו לנוח שם ולישן עד אור הבוקר. וטרם הלכס לישון, ביקשו מים לעמוד מראשותם לטיול ידיהם בקומם משנתם, ולא מצאו, ויבקשו ליתן כסף מלא בעד מדה מים ולא היה שם. ויאמר הרב מוריני גבריאל ז"ל מה אונס רחמנא שטריה מה אעשה כי עיף אנכי מעמל הדרך, ואלך לישן, אמנם האברך הזה אשר הלך עמו לא נח ולא שקט, ולא חפץ לישון בלא מים, ויהי כאשר נרדם הרב מו"ה גבריאל ז"ל, אז נפל במחשבתו של האברך, לילך לקנות מדה שיכר וליטול בה ידיו, וכן עשה.

ויהי בבוקר הלכו שניהם יחדיו לגשת לעיר הרב מוה"ר זושא ז"ל, והרב מוריני גבריאל לא נטל את ידיו בקומו משנתו, כי לא ידע מקום למצוא מים, ויהי אך דרכו כף לרגליהם אל

מפתן בית הרה"ק הרבי ר' זושא אמר הוא הקדוש לרבי גבריאל הידעתם כי כל הטומאה והזוהמא אשר הבדיל והרחיק מאתך אחי הקדוש ז"ל בין בימים רבים, חזרה אצלך בבוקר כאשר הלכת בידים מסואבות, ויבך הרב ז"ל בשמעו את דבריו, וברגע שמו שמחה גדולה באמרו ברוך ה' כי הנחתי בדרך אמת, למצוא לו רב קדוש צדיק יסוד עולם, אשר תעלמות נלח לפניו כמו רבינו הקדוש מליזענסק ז"ל. (אהל אלימלך)

כאשר הרה"ק בעל דברי חיים מצאנו ז"י"ע, לקח לחתן את הרה"ק רבי מרדכי דוב מאראנאסטייפל ז"י"ע, שהיה נכד להרבי ר' זושא ז"י"ע בן אחר בן, שמו מאוד שזכה להשתדך עם הרבי רבי זושא. ובעת גמר השידוך כאשר רצו לפרט לפניו את יחוסו של החתן אחר שאר צדיקים, לא הקשיב אל הדברים ואמר: "איני צריך יחוס יותר גדול ורם מזה שהוא נכד הרבי רבי זושא". כי דבר זה היה יקר בעיניו מעל כל הון.

להר"ר זושא היה אח ושמו רבי נתן, שהיה אב"ד דעיר סטוצין, והיה גדול מאוד בתורה. רבי נתן לא הבין את דרך החסידות, ולא היה ניחא בעיניו הליכתם ודרכם של אחיו הר"ר אלימלך ור"ר זושא.

היקולא דידיקיא

הרה"ק ר' משולם זושא מאניפאלי זצ"ה
נפטר בי שבט שנת תק"ם לפ"ק

פעם אחת אירע כי רבי נתן מחלה מאוד ל"ע, והרופאים אמרו כיון שחלה במחלה שהיא מדבקת, הוא מוכרח לשהות מחוץ לעיר, כדי שלא תתפשט מחלתו לשאר תושבי העיר, ושכב מחוץ לעיר משך זמן רב, ומחלתו גברה בו עד שנתקרב זמן יציאת נשמתו, וכבר נקראו אנשי החברה קדישא לעמוד סמוך לו. אבל פתאום פתח את ניניו, נטל את ידיו והתיישב על מטתו, ולאט לאט התחיל לחזור לכוחותיו, ופתח את פיו וסיפר

רבינו נולד לאביו רבי אליעזר ליפמאן, ולאנו מרת מידל. היה תלמיד מובהק להמגיד ממעזריטש ודבק בו בכל נפשו, ובהשפעתו בא אחריו אחיו הרה"ק הרבי ר' אלימלך ז"ל לרבו זה, כאשר ראה עבודת אחיו הק' ונתפעל הימנה, ומאז נקשרה נפשו ביותר ובצוותא חדא נהנו כמקור מים חיים. האחים הק' יצאו לגלות, לצורך תיקונים גבוהים ורמים, והרבה סיפורים קשורים להני תרי צנתרי דדהבא בעבודתם את השי"ת במסירות נפש. רבינו נסתלק זקן ושבע ימים בעיר האניפאלי ושם מנו"כ, סמוך לרבו המגיד הק'. דברי תורתו נדפסו בספרים "מנורת הזהב", "תורת הרבי ר' זושא", ועוד. הר"ר זושא האריך ימים לערך ט"ו שנים אחר פטירת הר"ר אלימלך, ובשבע שנותיו האחרונות, קיבל על עצמו לסבול יסורים בעד כלל ישראל, וסבל יסורים רבים וקשים, וכאשר באו אליו כמה צדיקי דורו לבקרו, ביקשו ממנו שיתפלל שיתבטלו ממנו היסורים, אבל הוא מיאן לשמוע עצתם, כי ביסוריו המתיק דינים רבים מבני ישראל, "ער האט געמאכט זיס" אויף דער וועלט". פעם אחת פרצה שריפה בבית החיים בהניפאלי במקום הציונים הקדושים, ונעשה נס שכל הציונים נשארו על עמדם כמקדם, ולא שלטה בהם האש, ולא ניווקו כלל. רק הפתקאות שהניחו שם המשתטחים, נשרפו, ולא יותר. זכותם הגדול והקדוש יגן עלינו.

לסובביו מה שעבר עליו, כי נשמתו כבר עלה למעלה וכבר נפסק עליו הדין והסתלק מן העולם, פתאום נכנסו אחיו הר"ר אלימלך והר"ר זושא לפני בית דין של מעלה, ואמרו כי הם אינם מסכימים שיתלך, כי הוא עוד צעיר לימים וצריך לגדל צאצאיו, גם העולם צריכין אליו כי הוא גאון גדול ופוסק. מיד קיימו את דבריהם ונתבטלה הגזירה ממנו.

שאל רבי נתן את הבית דין של מעלה, מה הרבותא והגדולה של שני אחיו אלו, אשר בית דין של מעלה מבטלים דעתם מפניהם; וענו לו קצת אודות גדולתם, ועל הר"ר זושא אמרו לו בין השאר: "כי הוא מטייל בשמים עם מקלו בידו וספר הזוהר תחת זרועו, ולומד הזוהר באותן הכוונות אשר רבי שמעון בן יוחאי עצמו כיוון בדבריו".

כאשר חזר רבי נתן לאיתנו, קיבל על עצמו להתקרב אל אחיו הקדושים, ותקע מושבו סמוך לעיר ליזענסק, ומנוחתו כבוד מאחורי ציונו הק' של אחיו הר"ר אלימלך, ועל מצבתו חרתו שיעיניו בפנסק הקהל, ששם נרשמו פרטי מעשה זה היאך הר"ר אלימלך והר"ר זושא פעלו עבורו אריכות ימים ושנים

הרבי רבי זושא הלך בגולה כמה שנים יחד עם אחיו הר"ר אלימלך מליזענסק ז"י"ע כידוע, ושניהם יחד פעלו בדרכיהם ענינים רמים ונסתרים, וטיהרו את אויר העולם.

ואף כאשר כבר ישב הר"ר אלימלך בהיכל קדשו בעיר ליזענסק, עדיין היה הרבי רבי זושא ממשיך לכתת רגליו מעיר לעיר ומכפר לכפר והחזיר בתשובה אלפים מישראל, ובכל מקום שהגיע, הרגיש מיד אם יש שם איזה בעל עבירה, והתיישב למולו, וכל העבירות אשר עבר האיש ההוא בימי חייו היה מונה על עצמו, וכך אמר: "זושא זושא למה עשית כך וכך במקום פלוני ובזמן פלוני", וכאשר שמע האיש את דברי הר"ר זושא שידוע את כל מעשיו, ושמע האיך מונה אותם על עצמו בחרטה ובלב נשבר כל כך, נתעוררה בלבו חרטה גדולה על כל מעשיו, ולא זו משם עד שקיבל סדר התשובה מהרבי רבי זושא, וזכה לתיקון אמיתי ולתשובה שלימה.

ומסופר כי בהיות הרה"ק בעל מאור ושמש ז"י"ע ילד קטן, כיתת רגליו לחפש לו רבי לשורש נשמתו, ובתוך דרכיו הגיע אל הרבי רבי זושא בעת אשר עמד בתפלה

מעוסף בטליתו. הילד המאור ושמש רץ תיכף מתחת טליתו של הר"ר זושא, וראהו בוכה ושופך שיחו לפני ה' עד שדם שותת ויורד מעיניו. הרבי רבי זושא הרגיש בקדושת נשמתו של הילד הזה החוסה בצל כנפי טליתו, והאציל עליו אז אור גדול, וכאשר גמר תפלתו אמר לו: האצלתי עליך עתה חלק הנפש וחלק הרוח, מכאן תלך אל אחי הרבי רבי אלימלך לליזענסק והוא יאציל עליך חלק הנשמה.

המגיד הק' ממעזריטש ז"י"ע התענה כל ימיו בלי שיעור. בימי זיקנתו אירע שלא היה בקו הבריאות וסכנה גדולה היתה לו להתענות, ובכל זאת המשיך התענותיו. שלחה הרבנים את הרבי רבי זושא, שיפציר את המגיד הק' שלא יתענה, כי ידעה שהמגיד הק' אהוב את הרבי רבי זושא מאוד ומציית לדבריו.

בא הרבי רבי זושא לפני המגיד, ואמר: הנני מבקש שהרבי לא יתענה כי סכנה גדולה היא לו. אמר לו המגיד הק': בני היקר, אתה יודע כי תמיד אני מצייט לדברך, אבל עתה עליך להבין, כי אני מוכרח להתענות ממני כמה ענינים וטעמים כמוסים, ואי אפשר לי לציית לך. אמר הרבי רבי זושא עוד הפעם: "זושא בעט

דער רבי זאל שוין עס"י... כאשר שמע המגיד הק' שאומר כך בלשון ברור ומוחלט, שינה את דעתו ואמר: "איין הימל זאגט מען, אז זושא זאגט א ווארט, מוז מען שוין פאלגן, לכן מיד הביאו לו לאכול", והפסיק את תעניתו ואכל.

פעם אחת כאשר הוצרכה הרבנית של המגיד ממעזריטש ז"י"ע לצאת לשוק, ביקשה את הרבי רבי זושא – שהיה כבן בית שם – שעד שתחזור הביתה, ישגיח על התינוק קטן מנכדי המגיד הק' שהיה אז בבית. עמד הרבי רבי זושא ליד עריסת התינוק לשמור עליו, ובתוך כדי כך החזיק בידו ספר של"ה הק' ולמד בו. כאשר התינוק בכה, הרגיעו הרבי רבי זושא והמשיך בלימודו. כן עשה כמה פעמים. ביני לביני התעמק הר"ר זושא מאוד בלימודו. התינוק בכה והוא לא שמע, והתינוק היה בוכה והולך עד שנפל מן העריסה ארצה. הוא לא הבחין בדבר מרוב התעמקותו בלימודו. כאשר התעורר מלימודו וראה מה שאירע, הניח את ספר השל"ה מידי, כדי שמעתה יוכל לשמור על התינוק כראוי. ויהי כאשר אך הניח הספר מידי, נתגלה אליו השל"ה הק' מעולם האמת, ואמר לו: בני היקר, תמשיך נא ללמוד בספרי, ואני אטפל עם התינוק במקומך. (עבודת עבודה)

ואלה שמות בני ישראל הנאים מצרימה את יעקב

איש ויביתו באו, איתא במדרש תנחומא (פ"ב ז"ה תהלים מח) כי שבין אליהם כן תהלתך על קצוי ארץ צדק מלאה ימין, ויש להבין שייכות כותבו זה לפרשת ואלה שמות.

ב בדברי יחזקאל בפרשתן כתב רמז, ואלה ש'מרת בני ישראל הביאים מצרימה, ראשי תיבות השב"ם וסופי תיבות תהלים, כי מוטל לחטא הידוד ר"ל ובפרט בימי השב"ם לומר תהלים, עכ"ל. (וכן כתב באגרא דכלה).

ג ונראה בהקדם מה דאיתא בוה"ק (ויחי דף ט"ז) תנן אמר רבי יהודה לית לך חובא בעלמא דלא אית ליה תשובה בר מהאי, וראוי להתבונן בטעם הדבר שהחמירו חז"ל כל כך בחטא זה שאמרו דלא מועיל התשובה.

ויתבאר על פי מה שאמרו חז"ל (מכות י') בדרך שאדם רוצה לילך מוליכין אותו, וכתב המהרש"א ז"ל דלא קאמר שהקב"ה מוליך אותו, ואלא מוליכין אותו, כי מכל מחשבה ודיבור ומעשה בורא לו האדם מלאך לפי ענינו אם לטוב אם לרע, ועל כן אמר בדרך שאדם רוצה לילך כפי רצונו ורעתו של אדם, מוליכין אותו, אותם המלאכים הנבראים מאותו רצון ומחשבה אשר בו, עכ"ל. והפירא מגדים בספר מתין שרן של מצות (חקייה א) האריך, דלפי זה כמעט בטלה הבחירה אצל האדם, ע"ש.

ובבחינה זו כתב האור החיים הקדוש (פ' שופטים) על הכתוב כי תצא למלחמה או, ואתה מוליכין אותך ואתה רוכב עם רב מן כל תיציא מהם כי ה' אליהך עמך המעלך מארץ מצרים, רמז הכתוב מלחמת האדם עם יצורו, ובא לחסיר מלכבו מורך, ואמר כי תצא למלחמה הידועה שאין גדולה ממנה, וראית בעיניי שכלך סוס ורכב עם רב מן, כנגד כחות הרע שניתוספו לעין זה מברא מעשיו הרעים, אף על פי כן בא דבר הטוב ואמר לא תירא מהם, והטעם הוא כי ה' אליהך עמך, פי' הן אמת אם היית בא למלחמה בכחך אין כן כח לעמוד במלחמה זו, אבל כיון שה' יתהיך עמך כחו גדול ליעלך, כי נשכב אדם ליטהר, ימינו יתהיך מוקבלתו ונדבק לה', והוא יכניע מציריך, עכ"ד. וכעין זה מביאר בורע קודש (פ' שופטים) בתוספת נוסף על פסוק זה כי תצא למלחמה על איביך וראית סוס ורכב עם רב מן, יש לפרש על כחות הסטרא אחרא, והוה שאמר מן"ך, שאתה בראתם על ידי עונותיך, לא תירא מהם לאמר אין אשכוב על כל עונותי המרובים, כי ה' אליהך עמך, כי אלמלא הקב"ה עחור (סוכה ג.) ואצלו יתברך אין חילוק בין רב למעט, עכ"ד.

ואפשר לפרש המשך הכתוב לא תירא מהם כי ה' אליהך עמך המעלך מארץ מצרים, ולכאורה מה בא הכתוב לחזק את בני ישראל שלא יתיראו את כחות הקליפות והסט"א, ויובן על פי דברי החתם סופר בתורת משה (פ' וראי) הנה הקב"ה אמר לאברהם אמר ועבדו וענו אותם ארבע מאות שנה, אבל באמת לא היו במצרים רק רד"ו שנה, והטעם כי הקדש חמץ ושחורר מפיקע מידי שבבוד (יבמות טו.), הקב"ה הקדיש את ישראל לעצמו ולכבודו, ככתוב (ירמיה ג.) קודש ישראל לה' ראשית תבואתה, והקדש הפקיע מידי שבבוד מצרים, עכ"ל. (וכן כתב החיד"א בתורת שמחת הרגל). ולפי זה יש לומר כי קדושת בני ישראל קדושה לשעתה ביציאת מצרים, וקדושה לעתיד לבא על כל הדורות הבאים אחריהם, וכשם שפקעה שבבוד בני ישראל במצרים בקדושה זו, כך נפקע שבבוד בני ישראל מכותות הקליפות והמוציא ומלאכים המשחיתים שנבראו מהעונות ר"ל, ואף אם חלילה נכשלו ח"ו בחטאים ונבראו על ידי זה מלאכים משחיתים שיש להם כח גדול מן השמים להוליך את האדם לרבר עבירה, ועבירה גוררת עבירה, מכל מקום כיון שאמר הקב"ה מפיקע השעבוד, שלא יהיו משועבדים ח"ו לכוחות החיצוניים והקליפות, ויכולו האדם להתחזק לילך בדרך הטיבה והישרה. והוה שאמר כי תצא למלחמה על איביך, רמז על מלחמת היצה"ר, וראית סוס ורכב עם רב מן, היינו הקליפות שנבראו מנגי בני אדם, ומורא יעלה על ראשך, הלא הוא נורא ואנא בשרא, ואין יוכל בשר ודם להתחזק נגד כוחות המלאכים הרעים, לזה מחזק אותנו התורה"ק לא תירא מהם כי ה' אליהך עמך המעלך מארץ מצרים, וכשם שהוציאנו הקב"ה מצרימה ונפקע השעבוד מכת הקדש, כך יפקע השעבוד לכוחות הסט"א והקליפות, ואצ"פ שניתן להם כח גדול לשעבד את בני אדם ולהוליכם מעבירה לעבירה, מכל מקום בזה שבני ישראל הם עם קדוש נפקע ממנו השעבוד, והאדם יש לו רצון יכול להתגבר נגד כוחות המלאכים הרעים שלא להגור לחטאם.

ועל פי זה יש ליתן טעם למה כתב באגרא דמבואר במדרש תנחומא (האוינו ט"ד) תשובה מהני רק לישראל ולא לאוה"ע

דברות קודש

מכ"ה מרן אדמו"ר שליט"א

ס"ג פרשת שמות תש"ע-פאלם ספרינגס

נתפרסם ע"י ועד להוצאת ספרי כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

ויש להבין וכי משא פנים יש בדבר. אמנם לדרכינו יובן היטב, כי אדם אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא, ועל ידי החטא נבראים מלכים משחיתים המוליכים את האדם לחטא עוד ר"ל, אולם בני ישראל שהם ממלכת כהנים וגוי קדוש, ההקדש שמפקיע אותם מידי שבבוד המלאכים המשחיתים, ואפשר להם לעשות תשובה. מה שאין כן אצל אומות העולם שאין להם דין הקדש, לא שייך בהו שיעשו תשובה, כי המלאכים המשחיתים מוליכים אותם לרבר עבירה בלי שיעור עד אין קץ, וכמעט אין באפשרי יחול בשר ודם לצאת מידי המלאכים המשחיתים, ולכן לא מועיל להם תשובה. והוה רמז הכתוב (שמות ט"ה) והייתם לי סגולה מכל העמים, שבני ישראל יש להם סגולה יותר מכל העמים, שמועיל בהם תשובה, והוא על ידי ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש, ובהיותם עם קדוש יוכלו לעשות תשובה ולהתגבר נגד כוחות היצר.

ומעתה יתבאר מה שהפליג כל כך בוה"ק שלא מועיל תשובה על חטא זה, והנה כתב המהרש"א במס' קידושין דף טו: דבפירוש נותר וטמא פקע מיניהו איסור קודש, ע"ש. ולפי זה בשלמא בשאר עבירות אצ"פ שנכשלו ח"ו בעבירות קשות וחמורות, ונבראו על ידי זה מלאכים משחיתים, מכל מקום לא על עוד ששאר על האדם שם הקדש, הרי זה מפיקע אותו מידי שבבוד, ואפשר לו להתגבר נגד כוחות הסט"א שלא יגור אחריהם, אולם אם האדם משוקע ל"ע בחטא זה שהוא מטמא את האדם מכף רגל ועד ראשו, הרי נפל תכלא כבודה, כי בטמא פקע מיניהו שם קודש, ושוב אינו נפקע מידי שבבוד, ואם כן הוה עבירה גוררת עבירה, כי המלאכים המשחיתים מוליכים את האדם מדחי אל דחי, וכמעט שבטלה בחירתו ר"ל, ועל כן הפליג בוה"ק כל כך בחומר עון זה שאינו מועיל תשובה, כי על ידי חטא זה אין לו עוד מעלת הקדש, וכמו באומות העולם אינו מועיל תשובה כלל, לגבייתו לא מועיל תשובה חטא זה ח"ו.

והנה פרעה הרשע והמצרים עשו מימות להכשיל את בני ישראל בחטאים ובפרט בחטא זה, וכמו שאמר הכתוב (דברים יו) וירעו אותנו המצריים, ופירש הש"ה הקדוש (פסחים פסחים רד"ט מנה ספורא) שיעשו אותנו רעים וחסאים לה'. וכתב ויבאר ע"ד נבונת, והיינו שרשו וחסאים בחטא זה. ומרן דר"ו זללה"ה בדברי יואל בפרשתן (עמוד קה) ביאר בזה מה שאמר פרעה הבה נתחכמה לו למושיעין של ישראל, היינו להחטיא את ישראל בחטא הנורא, ובוה נתחכם למושיעין של ישראל לעכב את גאולה, ונראה תליא הגאולה, עכ"ד. ולפי דרכינו רצו להתחכם בזה למושיעין של ישראל לעכב הגאולה, כי על ידי חטא זה פקע מיניהו שם הקדש, ואם כן יתעכב ח"ו הגאולה, כי עדיין לא נשלם הזמן.

ובכן מה יאונן אדם חי גבר על חטאיו, הרי אימה ופחד יאחזו, כי לב יודע מרת נפשו את מעמדו ומצבו בעולם, עד כמה היו זהירים בשמירת העינים וטהרת המחשבה, וחז"ל דרשו (עבודה זרה כ:) ונשמרת מכל דבר רע (דברים כג) שלא יתרחק אדם בינים ויבוא לידי טומאה בלילה. העין רואה הלב חומד וכלי המעשה גורמים, חלילה אם יבא הקדש לידי טומאת הגוף נפקע ממנו שם הקדש, ובאופן זה הרי חלילה אין תקומה, ואם כן עלינו להתבונן ולחשוב מחשבות אין יעלה ארוכה ומרפא לכל חטאתינו, מאין יבא עזרינו עז מוקדש שנתחכם לצאת מעמקי הקליפות, שיהיה בכוחו יתבאר ולהתחזק נגד כוחות היצר והמלאכים המשחיתים, ובאופן דרך נוכח להנצל מידם.

אמנם מצאתי להם תקנה, והוא המבואר באגרא דפרקא (את נה) כי היתקין לפנס אות ברית קודש הוא על ידי עסק התורה הקדושה, ע"ש. וכן כתב באוהב ישראל (פ' ויחי) ואחרים בשאר ספרי קודש. ולפי זה חלילה להתיישב שבכשילון פגם זה אין לנו תקנה ח"ו, כי לא ידח ממנו נדח, וגם חטא זה יש לו תיקון על ידי עסק התורה.

ואפשר להסביר הענין אין אפשר לתקן חטא זה על ידי

לימוד התורה, והנה איתא באגרא (בכות טו) אמר רבי חמא בר חנינא למה נסמכו האלים לנחלים, דכתיב (במדבר כד ו) נחלים נטיו כננות עלי נהו כאהלים נטע ה', ולומר כך הוה נחלים מעלים את האדם מטומאה לטהרה, אף האלים מעלים את האדם מכף חובה לכף זכות. הרי מזה שאהלי תורה מעלים את האדם מטומאה לטהרה כמו טבילה במקוה. ובש"ה הקדוש (שער האחיזה ערך טהרה) רמז על הכתוב (תהלים טו) לב טהור ברא לי אלקים, לב טהור ברא ראשי תיבות טב"ל, כי על ידי טבילה במקוה זוכים ללב טהור, ע"ש. ומעתה אף אם ל"ע נכשל האדם ונטמא בחטא המר הזה, עדיין יש לו תקנה בתשובה, על ידי שיעסוק בתורה, ואו בצירוף שניהם יועיל לו סגולת התורה להעלות אותו מטומאה לטהרה, ועל ידי קדושת התורה טהר גברא מטומאת הגוף כטהרת המקוה, כי חזר אליו שם קודש, ויש לו מעלת ההקדש שמפקיע אותו מידי שבבוד הקליפות והחיצונים המשעבדים את נשמת האדם ונפשו. וכן הוזהר בוה"ק מן דר"ו זללה"ה בדברי יואל (פ' שמות עמוד ט) במה שדרשו חז"ל (יבמות ט) ודברתם בם ולא בדברים בטלים, כי ב"ם רמז על מ"ב ימי השב"ם, שצריכין להודו שיהא עיקר דיבורו בימים אלו בתורה ובתפלה וחשבון הנפש ולא לנטלם בריקניא בדברים בטלים, עכ"ד. ומעתה הענין היעוצה לחזור בתשובה על חטא זה, הוא לקבוע עצם התורה, ואו סגולת התורה נפלאה היא לטהר לבבנו לעבדו באמת, והוא מחזור שם הקדש להאדם, ועל ידי זה נפקע מן השעבוד.

ובבחינה בדרך זה יש להוסיף עוד תקנה, והנה איתא במדרש (ליקט תהלים רמז תרעה) יהיו לרצון אמרי פי, שהתפלל דוד לפני ה' הגב"ה, שיעשו לדורות יוחקקי דורות, שיהו קורין בהם והוגין בהם, ונטולין שכר עליהם כנגעים ואהלות. ומעתה כשם שהתורה הקדושה סגולתה לטהר לבות בני ישראל ונשמותיהם ועל ידי זה יש דין הקדש להפקיע מידי שבבוד, כך הוא סגולת אמירת תהלים, שפעל דוד המלך שאותו כח שיש בלימוד התורה יהיה גם באמירת מומוריו תהלים, שיעלה את האדם מטומאה לטהרה, ועל ידי זה יהיה לו שם קודש, ויכול להתגבר נגד מלאכים המשחיתים ולעשות תשובה.

ולפין בהתחלת ימי השב"ם או קורין ואלה ש'מרת בני ישראל הביאים מצרימה, ראשי תיבות השב"ם, וסופי תיבות תהלים, לרמוז על סגולת הימים הבאים לקראתנו שלום, שעל ידי אמירת תהלים אפשר לטהר את הנפש, ומה נחלים מעלים את האדם מטומאה לטהרה, אף אהלים, רמז לאמירת תהלים שהוא כנגעים ואהלות, מעלים את האדם מטומאה לטהרה, ועל ידי זה חזר אליו שם קודש. ובאלו הימים שקורין בו מגלות מצרים, הקריאה מעורר הזמן, שיכול האדם לצאת מעומקי הקליפות, ולעשות תשובה על חטא זה.

ובזה יתבאר מה שהסמך המדרש הכתוב כשמך אלקים כן תהלתך, כי התהלות"ה כולו שמותי של הקב"ה (הוה"ק האינו חז"ל), והוה שדרש כשמך אלקים, היינו כסגולת התורה שהוא כולו שמותי של הקב"ה, כן תהלתך, כך הוא סגולת אמירת תהלים, ושניהם מעלים את האדם מטומאה לטהרה, ועל ידי זה קודש ישראל לה', והוא מפיקע את האדם מעבור היצה"ר ומלאכים המשחיתים, למען ילך בדרך טובים.

השיי"ת יזכינו שיהיה לנו הרהורי תשובה הראויים שנוכח לפשפש במעשינו, כל אחד יודע מה שיש לו לתקן, והעיקר הוא ומעמדו בעולם, כל אחד יודע מה שיש לו לתקן, לעשות גורים החרטה על העבר וקבלה טובה על להבא, לעשות גורים וסייגים לשמור על העינים וטהרת המחשבה, שיהיה לנו מחשבות קדושות וטהורות, שנוכח לעבוד את הבורא בקדושה ובהנהיגה, ואנשי קודש תהיון לי, ונוכח להיות ראויים להקרא עם קדוש עם הנבחר, ועל ידי זה נזכה להיחגג בקדושה ובהנהיגה וליקיע אותנו מידי שבבוד, ובמהם האלו יש להרבות בלימוד התורה, שכל אחד יקבע לעצמו עתים לתורה, והוה מעלה את האדם מטומאה לטהרה, וכן להרבות באמירת תהלים, שיש בוה כח קדושה גדולה ונשגבה והזדככות גדול לזכך הנשמה. והשי"ת יטהר לבבנו לעבדו באמת, ונוכח לעבוד את השי"ת בקדושה ובהנהיגה, ונוכח שההקדש יפקיע אותנו מידי שבבוד הגלות, וחסא המר הזה מעכב גאולתן של ישראל, וכאשר יעשו תשובה באמת בצירוף לימוד התורה ואמירת תהלים יטהר השי"ת לבות ונשמות בני ישראל, ונוכח להחשוב בטהרה ונזכח להתרוממות קרן התורה וישראל בהתגלות כבוד שמים, עלינו במהרה בימינו אמן.

על חומותיך ירושלים

בס"ד

אנ"ש תושבי מאנסי יצ"ו מקבלים בכבוד את פני הרה"ג רבי חיים משה אריה שליט"א מנהל המוסד "אורה ושמחה" לילדי הספרדים אשר הגיע שמה לטובת המוסד הנ"ל, בו בזמן שהמוסד מתאבק קשה על קיומה מתוך חובות קשים, עומד המנהל שליט"א במסירות נפש ממש בעזו ובגבורה לבל יקבל שום תמיכה מאתם, וכעת המצב הוא קשה ממש. כלנו זוכרים עדיין כאשר לצערינו ר' בשנה שעברה כאשר היה המנהל שליט"א כאן בניו יארק יצ"ו נחלש בסטראוק ה"י מגודל הלחץ של החובות העצומים, וזה מחייב אותנו ביתר שאת להעריך את מאמציו הגדולים להחזקת המוסד. ותקוותינו חזקה שאנ"ש תושבי מאנסי יבוא בעזרה בגוף ובמוון לטובת המוסד הקדוש ויבוא לחזק המנהל שליט"א ולהציל המוסד.

****

תושבי קרית יואל מקדמים בברכה מע"כ הרה"ח ר' בערל פריעד שליט"א מנהל המוסד בית חינוך לבנות בצפת המתנהל על טהרת הקודש שבה לעירינו לטובת המוסד. בשב"ק הבעל"ט יערך א"ה האפיל לטובת המוסד, ומנהלי המוסד זקוקים מאוד לנדבת לבו של כל אחד ואחד. כמו בכל שנה יעמוד בראש האפיל הרה"ח ר' חיים משה אילמלך כ"ץ שליט"א אשר נושא בעולחלק ניכר מהמוסד במסירות נאמנה.

****

בימים אלו הגיע לקרית יואל מע"כ הרה"ח ר' דוד וועקסלער שליט"א לטובת המוסד זכרון מאיר בחיפה שהוא ממש יחיד במינו בכל העיר שאינו נהנה ממקורות זרים. אנ"ש עומדים הכן לבא לעזרתו ביד רחבה ורוח נדיבה. ויה"ר שיצליח ה' דרכיו להרמת קרן התורה ולהרחיב גבולי הקדושה.

****

בברכת ברוך הבא מקבלים תושבי וויליאמסבורג כבוד הני שלוחי דרחמנא ה"ה הנהלת המוסדות "חינוך ירושלים" בבית שמש יצ"ו שהגיעו לעירינו לטובת המוסדות הקדושים, ויה"ר שיצליח השם דרכיהם להרמת קרן התורה. יתר פרטים אודות המגובית הגדולה יתפרסמו א"ה.

****

כבר נודע בשערים מעלת הארגון "נטרונא" שידם רב להם בפעולות הסברה לרבבות אלפי ישראל בדבר גודל מכשלת רעיון הציוני, ומה גם בפרסום התנגדות כלל ישראל נגד הממשלה הטמאה.

כעת עוסקים בהדפסת ספה"ק "יואל משה" בלשונם (בלע"ז) כדי שיהיה בהישג יד להמוני בני"א אשר לא ידעו ולא יבינו בשפת אידש ולשה"ק.

בשבוע העבר נכנסו חברי הוועד אל הקודש פנימה לכ"ק מרן רבינו שליט"א והראו לרבינו את עבודתם הגדולה, רבינו שמעו מהם היקף מעשיהם ופעולותיהם וחזיק ואימן מאוד החברי הוועד להמשיך ולהפיץ תורתו ומשנתו של רביה"ק ז"ע.

בכולינו תו"י בויליאמסבורג החליטו לומדי הכול לקבץ סכום גדול לתועלת הענין, ולזכות בא' השערים משערי הספר הנ"ל ובשמו יקרא "שער ברוך משה" ע"ש רביה"ק בעל ברוך משה ז"ע, אשר כל ימי הנהגתו מסר נפשו ולהפיץ תורתו ומשנתו של דודו רביה"ק ז"ע.

*

הנהלת הוועד "שומרי חומותיך ירושלים" שולחת בזה מיטב ברכותיהם מו"ל מע"כ ידידנו הנכבד האברך הגמורץ רב פעלים לתורה ולתעודה כש"ת מו"ה שלום אלי טעללער הי"ו שעומד לימן הוועד במסירות נאמנה ברוב אמן ואונים, לרגל הולדת בתו הבכירה למז"ט בשטומ"צ.

וכן יבורך גבר ידידנו עוז האברך היקר מו"מ בכל מדה ומעלה, חכם וסופר, כש"ת מו"ה יואל ברא"א גאלדבערגער הי"ו ספרא דמו"א ט"ב, אשר עומד לימינו במסירות נאמנה, לרגל הולדת בנו למזל טוב בשטומ"צ.

צטצילי הלכה

בירורי הלכות, נערך ונסדר ע"י מערכת "בית ועד לחכמים" שע"י מצגר הכוללים קרית יואל והיו למראה עינינו של הגה"צ דומ"ץ קרית יואל שליט"א להערות והארות : 845 662 4936 או ע"י הפעקס : 845 781 7213

דין פיילאט וקאנוועקשאן אויוון לענין בישול עכ"ו"ם

א) בשבוע העל"ט נתבאר שאם הגוי לקח אש מאש אחרת שנדלק ע"י ישראל, יש לסמוך ע"י בדיעבד דלא הוי בישול עכ"ו"ם, אבל לכתחילה אין לסמוך ע"י אלא צריך שישראל ידליק אש זה שעליו מונח התבשיל.

ב) ולפי"א אם אירע שהגויט"ע הדליקו הגעו רענטש והניחה התבשיל על האש ונתבשל שם, או תלו, אם הגעו רענטש נדלק ע"י פיילאט של אש (והיונו שבאמצע הגעו רענטש יש אש קטן הבויער תמיד, ומשם הולך האש להצדדין), ופיילאט זה נדלק בתחלתו ע"י ישראל, יש להקל לאכול התבשיל, אבל לכתחילה לא יסמוך ע"י אלא הישראל ידליק האש שתחת הקדירה [או שאר העצות המבוארים בשבוע העל"ט].

ג) אבל רוב הגעו רענטשע"ס שבימינו אין להם געו פיילאט, ובשעה שמוסבין הכפתור נברא אש מחדש ע"י עלעקטרייק ספארק, אם הגויטע הדליקה געו רענטש מזה וכישה עליה מאכלים, הרי"ו אסור אף בדיעבד.

ד) מצינו באנשים זקנים או זקנות הכלואים בבית ויש להם גוי או גויט"ע שמוסייע להם בכל הצטרכותם, וכמ"פ מבשלים להם המאכלים, ודין זה תלוי ג"כ איהו מין געו רענטש יש להם בביתם, שאם יש להגעו רענטש געו פיילאט שבויער שם תמיד אש קטן, ואש זה נדלק מתחלתו ע"י ישראל אפשר להקל ולהניח הגוי להדליק הגעו רענטש ולבשל שם מאכלים (כיון שיש להקל בזה בדיעבד כנ"ל, ושעת הדחק בדיעבד דמו).

ה) אבל אם יש להם געו רענטש שאין שם געו פיילאט, אלא נדלק ע"י עלעקטרייק ספארק וכמו רוב הגעו רענטשע"ס בימינו, אסור להניח הגוי לבשל עליו מאכלים, ואף בדיעבד שהגוי בישל אסור באכילה אפילו לזקנים וזקנות, [דאסור אף לחולה שאין בו סכנה], וע"כ העצה היא להוציא הפלאג שהגוי לא יוכל להדליק ע"י עלעקטרייק ספארק, והישראל ידליק נר הבויער לכמה ימים ויניחנו סמוך להגעו רענטש ויהיה הגוי שבכל פעם שרוצה להדליק הגעו רענטש יקח האש מהנר.

ו) בזמנינו מצינו הרבה תנורים, שאף שמדליקין אותן, פועל החום רק כשהדלת נסגרה, אבל כשפותחין הדלת נכבה, וכשהחורין וסוגרין הדלת מתחיל להתחמם פעם שנית [קאנוועקשאן אויוון], בזה לא מועיל מה שהישראל מדליק החום בבוקר, דהא הגוי מבשל ואופה שם כל היום, ופוחת וסוגר דלת התנור כמה פעמים, וע"כ כה"ג אסור להניח הגוי להתעסק בבישול המאכלים אם לא כשישראל סוגר הדלת בכל פעם, ואם א"א שהישראל יעסוק בזה [לדוגמא בקאמערשאל קאך גנון במוסדות התורה שעפ"י רוב עוסקים הגויים בזה] יש עצה לעשות כייפע"ס [הוא שעושין פעולה בהקאנוועקשאן אויוון שההימנות זורם שם תמיד אף בשעה שפותחין דלת התנור], ואז מועיל מה שהישראל מדליק התנור בבוקר.

=====

א) כמו שמוכח מלשון הרמ"א (סי' קי"ג סעיף ד') וכן מבואר להדיא באיסור והיתר הארוך (שער מ"ד דין י"ג) [וזהו המקור לדברי הרמ"א], וכ"כ הרבה אחרונים.

ב) כן מבואר בכמה מקומות בשו"ע ומהם בסו"ס קי"ג (סעיף ט"ז) שנחלקו הפוסקים בענין גוי שבישל בשבת אי מותר להחילה במוצ"ש ואף המקילים הוא רק מטעם שכיון שבישל בשבת יש בזה חיוב ובכה"ג לא אסור חז"ל, וכלשון הפמ"ג (באור"ח סי' שכ"ח מ"ז סק"ו) "בישול עכ"ו"ם לחולה שאין בו סכנה שהותר, דוקא בשבת וכו' הא בחול כה"ג באין ישראל, יש לומר דבישולי עכ"ו"ם אסור לחולה שאב"ס, וביור"ד סי' קי"ג דמתיר לבראי כה"ג בשבת דיש הכיזא, הא בחול אף לחולה אסור באין סכנה" עכ"ל הפמ"ג, וכ"כ עוד אחרונים.

ולפי"ז חולה שאב"ס שווהה בבית החולים לא יקח מאכלים שנתבשלו בעבורו אף שבודאי ליכא שם טריפות, כגון אם מביאין לו ביצים שנתבשלו, [אבל המאכלים שנתונים עם הכשרים שמתחמם שם, מותר כיון שכבר נתבשל בהיתר ונכ"ל סוף דין ב'].

ג) בענין זה כתבנו תשובה ארוכה [ונתפרסם בקובץ המאנים ניסן תשס"ט], ושם נתבאר כל פרטי הדינים, וגם אימתי יש להקל בדיעבד ואימתי יש להתמיר אף בדיעבד, והיות שבעיקר נגע לקאמפאני"ס ולא לאדם פרטי בביתו, ע"כ לא הארכנו כאן בזה.

ברכת מזל טוב

ארשת שפתינו יערב, לברך ברכת מזל טוב, למע"כ ידידנו היקר והחשובים הרה"ג ר' שבת קאהן נ"י מו"ה יואל גאלדבערגער נ"י ראה"כ מדרש להוראה מצגר הכוללים ומראשי העורכים המדור "בשביל הלכה" לרגל שמחת הולדת בנו למזל טוב ויה"ר שיוכו לגדלם לתורה לחופה ולמעש"ט וירוו מהם רב נחת דקדושה.

בברכת: מערכת "בית ועד לחכמים"